

Svenska kommuners förmåga att hantera översvämningar

Översvämningar är den naturkatastrofen som globalt sett är både dyrast och dödligast. Hur väl kan svenska kommuner och räddningstjänster hantera en översvämning? Det korta svaret är tyvärr: ”det beror på”.

Vi har i vårt examensarbete undersökt vilka faktorer som påverkar en kommuns förmåga att hantera just en översvämning. Med ordet ”förmåga” åsyftas kortfattat möjligheten man har att påverka ett utfall positivt. För att bedöma förmåga måste man betrakta olika scenarion och bedöma hur väl man kan hantera dessa. Genom att kombinera olika grundförutsättningar kan man få ut olika möjliga scenarion. Vår rapport fann att de viktigaste faktorerna att ta hänsyn till var:

- Var vattnet kommer från
- Erfarenhet
- Infrastruktur och geografi
- Resurstillgänglighet i kommunen

Det värsta scenariot för en given kommun kan då vara: Skyfall + ingen erfarenhet + dåligt dagvattensystem och flera lågpunkter + inga pumpar eller vallar i kommunen.

Steg två blir att fundera över vad man bör göra om någon av de situationerna uppstår. De åtgärderna som vi funnit som går att göra reaktivt när en situation väl uppstått var:

- Spärra av vägar
- Flytta på ting av värde
- Översvämningssäkra värdefulla byggnader och konstruktioner
- Reglering av vattendrag
- Bygga vallar
- Använda pumpar

Ett krux är dock att det inte går att pumpa om man inte har en pump och det är svårt att veta vad man ska göra utan erfarenhet eller förkunskap. Det bästa är rimligen då att förbättra sina förutsättningar (exempelvis genom permanenta vallar och/eller utbildning av personalen). Proaktiva åtgärder var också överlägset de mest effektiva åtgärderna enligt vår rapport.

Resultaten kom vi fram till efter att ha genomgått artiklar som rapporterat från översvämningar de senaste fem åren i kombination med intervjuer av nio personer från olika svenska kommuner och räddningstjänster. Kommuner måste kunna bedöma och rapportera sin förmåga att hantera olika olyckstyper, däribland översvämningar, enligt nya direktiv från LSO (Lagen om skydd mot olyckor). Den nya lagen trädde i kraft förra året och denna rapport är menad att ge stöd till kommuner och räddningstjänster med det arbetet.

Översvämningar är otroligt svåra att förutspå. En översvämning är sällan den andra lik och därför kan det vara väldigt svårt att med användbara lärdomar från en översvämning till nästa. Det finns dock trender som visar att översvämningar blir vanligare och vanligare och därför är det viktigt för våra kommuner och räddningstjänster att veta hur de ska hantera situationen om den uppstår.